

„Soča“

izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Gospodarski list“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40, pol leta 2-20, četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština. Delavec in drugi manj premožni novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravnistvu.

„Primerac“ izhaja vsakih 14 dni vsak drugi torek in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski list“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 stranih. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

S O Č A

(Izdaja za Gorico)

Oznanila

in „POSILNICE“ plačujejo se za petstopno petilvrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat, 7 2 6 3

Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru. Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr. Dopisi pošiljajo naj se urednistvu, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček.

— „Bog in narod!“ —

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabršček“ (odgovoren Josip Krmpotič).

„Corrierovemu“ jezik-oslovcu.

Prav tak naslov smo dali l. 1889. večjemu številu člankov, v katerem smo po vrednosti zavrnili nekoga jezik-oslovca, ki je bil začel pitati „Corrierovo“ pesčico čitateljev z raznimi bedarjami o slovenskem jeziku. Po šestih letih se nam je baviti z istim jezik-oslovcem, ki se v tem času ni ničesar pričel, pa tudi ničesar pozabil ni. Iste bedarije (raščočutni čitatelji naj oprostite temu izrazu, ali ta naslov je še najjužnejši, kateri moremo rabiti) je izblebel tudi v predzadnjem „Corrieru“ proti slovenskemu jeziku. — Povedali smo že, da „Corriere“ prinaša članke „La crisi dialetale“, t. j. o zadnji krizi v deželnem zboru. Članek ima očividno namen, zbegati laške čitatelje, da ne bodo videli resnice, „onde poter pescare nel torbido“. Blizajo se volitve v deželni zbor, zato treba laške volilce oplašiti z blizajočo „marela slava“, ki poplavi in požre laški rod vsaj tje doli do Taljamenta, da pojdejo slepo za njim in bodo tako zanj pobirali kostanj iz žrjavice. To je prvi in zadnji namen člankom pod oznacnim naslovom v „Corrieru“. Mi se pač malo brigamo za to, ako so laški volilci tako na kratkem privezani, da jih okoli roke ovija stari lisjak, ali njegova jezik-oslovska o slovensčini moramo zopet odločno zavrniti.

Stari lisjak ni takó neumen, da bi verjel takim jezik-oslovnim propovedim, upa pa, da jim bodo verjele kratkournne furlanske dušice. Da ima on svoje Furlane za tako abotne, mu pa ne zamerimo, kajti on že mora poznati svoje ljudi; naj pa oni obračunajo z njim, ako spoznajo, da jim dela krivico.

Med mnogimi hujskarijami proti slovenskim deželnim poslancem, na kar dobi posebe zaslužen odgovor, brca tudi proti slovenskemu jeziku, ob katerem razkazuje svoje že davno prosluto jezik-oslovsstvo. Kaj pravi? Čujte, ljudje božji.

Italijani — modruje — se ne učé radovoljno slovenskemu jeziku, ker čar svojega jezika in italijanska kultura jim ne dopuščata nikakega nagnenja do nekoga novega jezika, katerega razumni svet ne more prištevati med izobražene jezike; dalje, ker pisani jezik ni oni, kateri govori ljudstvo, s katerim se more Gorican sporazumeti le z nekotikimi izrazi tega surovega narečja.

Podlistek.

Večni žid v Zagrebu

Tri dni tuge in nevolje.

Spisal Šenoa, prevel J. F.

II.

Bahovanje.

„Ide vrijeme, nosi breme“, veli hrvaška narodna poslovice, in prav pravi: Minul je čas in prinesel nam novo neznano breme. To, kakor so dejali nekateri, kineski žid se čušil, in mi bi bili imeli skoraj srečo, da ostali „Weltbürgerji“, in da čim prej pri- na do tega, da po svetem Pavlu obledemo ter za človeka, zato je bilo sto tujih skrbnih na vse štiri strani vseti. Tirolski učitelj zas učili, kakim „thonart-om“ je govoril in kolika je bila brada rdečbradeu; vilno pisčev je prineslo seboj modrost najšev in Hofkammerdekretov, ter so ali naso mladino „in korrekten Canzlei“ rdeče-zelene ptičice tipale so naše da jim bodo mojstri zares vsevedoči; je bila internirana v možganih, in da lujalno dihamo, odprle so se trafike. Životno načelo našega Zagorca „puna i debela pura“, edino to načelo iz leskove masti, prijubilo se je apostoiom „Reichgesetzblatta“ ter se udogodi tudi mej očami, ki niso bili domačini. Oprostite mi, da sem napisal ta mali drugemu dnevu, kateri je preživel večni žid v Zagrebu; z nekoliko vrsticami

pomešanega z nemščini in italijanizmi, kar edino razume naš kmet.

Kolikor besed, toliko besedstov! Ali najhujše je to, da jim „Corrierov“ jezik-oslovec deloma ni sam ne veruje, deloma pa prav dobro vé, da tisto, kar bi imelo veljati za slovensčino, velja tudi za laščino, nemščino in sploh vse jezike. Ali dovoljuje ona toli hvaljena „avita cultura“ take podle hujskarije proti narodnosti, med katero so se zredili in odebili zapored vsi apostoli „del dolce si“?

O uprašnju, ali se slovensčina prišteva med izobražene jezike, se ne bomo prepirali z jezik-oslovcem pri kakem čifutskem listu; za take surovosti poznamo jeden sam primeren odgovor.....

Naravnost smešno pa je pisarenje, da pismena slovensčina ni oni jezik, kateri govori ljudstvo. Da ni pisal kaj takega že pred več leti, rekli si: v norišnico s starim lisjakom, začelo se mu je mešati v rebuli. Tako pa rečemo le: strašno zarobljeni uorajo biti tisti čitatelji, katerim razklada take neumnosti, ker drugače bi se ne upal, slepiti jih na takó drzen način.

Naj nam pové stari lisjak, kje govore pa oni jezik „del dolce si“, v katerem piše svoja modrijanstva? Ali govore takó v Furlaniji, v Trstu, v Istri, v Benetkah, v Milanu, Turinu, Napolju ali Palermu? Koliko bi razumel vaš Furlan, ako bi mu n. pr. pred sodiščem govorili v „uradnem jeziku“? Niti sporazumeti bi se ne mogli, ako se morebiti ni učil jezika v soli. Kdor pozna samo čisto italijanščino, bi si mogoel malo pomagati z njo pri priprostem italijanskem ljudstvu!

Enako je pri Nemcih. Ako gre Slovence, ki pozná le književni jezik nemški, n. pr. na Korosko, Tirolsko, Bavarsko itd., malo bo razumel nemško ljudstvo, a tudi priprosti ljudje ne bodo umeli njegove nemščine, ako se ji niso pričeli v soli.

Mi Slovenci smo v veliko ugodnišem razmerju med književnim jezikom in navadno ljudsko govorico. Naš kmet razume slovenske knjige, ki so pisane v tem „novem jeziku“, če tudi se mu ni učil po šolah. „Družba sv. Mohorja“ izdaja po 6 knjig na leto tudi v tem „novem jeziku“, in vendar je gotovo nad 60.000 udov med čisto priprostim narodom, ki knjige marljivo prebira. Ne trdimo, da vsakdo razume vse do zadnje pike, kajti kdor se jezika ni učil, mu bo marsikak izraz neznan. Saj je vendar znano vsemu svetu, da čim priprostejši je človek, toliko manjši je njegov

sem hotel samo načrtati štafazo oni sliki, katera se vam bo sedaj razvijala pred očmi, in katera spada v dobo — pardon, ako zopet ponavljam — „zlokolnih danajst godina“ (dvanajst slabih let).

Bilo je na jesen leta 1857. mesec je sijal in poleg njega nekoliko starih svetilnic, katere je novi sistem prosvete dal namazati mesto s staro rdečo, z novo zeleno barvo. Bil je miren večer, ko se je Zagreb in z njim vsa hrvaško-slavonska pokrajina kakor kak asteroid mirno kretal okolo sonca gospoda barona Aleksandra. Na voglih je bil nameščen po jeden „perpetuum mobile“ s svojo zelto številko na prsli, da nikdo ne moti prepokornega sna, kateri so dan in noč snivali presrečni meščani „der k. k. Landeshauptstadt“. Predpotopnim belo-modrim pendurcom (stražarjem) je bil delokrog omejen na „Amtsgebäude das löblichen k. k. Magistrats“, nekdanjo mestno hišo. Oni globoki, rekli bi grobni sen, se čudom polasti bradatega starega samca, ko se je premikal po predmestju sv. Duha v Zagreb. Mogoče je že prej bil tukaj; mogoče je „in illo tempore“ kaj doživel; mogoče je bilo tu vse drugače, ko ga je nestalna usoda prinesla prvokrat v te kraje, zato se baje čudi. Bradati samec je bil večni žid, ali za las takošen, kakoršen pred desetimi leti. Dobro nam je znana iz prvega poglavja njegova psihološka stran, ker vemo, da je bil neprijatelj vsake spontanite, kakor mnogo „vrlih rodoljubov“, katerim je „mirno, samo mirno“ program celega življenja. Zato mu je odleglo, ko ni slišal onih krikov in vikov

jezikovni obseg, ki raste z napredovanjem duha. Navaden Trentar izhaja z nekotikimi stotinami izrazi in pojmi; z njimi pové vse svoje misli in čute. Toda izobraženemu Slovenen je treba že na tisoče pojmov in besed, a nikogar ni, ki bi vse razumel, in takó je v vseh jezikih! Uprašamo starega jezik-oslovca, čemu pa imate svoje „vocabulary“, n. pr. Tommasea, Fanfani-ja itd. Ali ne zató, da celó učeni Italijani pogosto pokukajo vanj, kaj znači ta ali oni izraz, in čisto celó — kakó se pravilno zapise?

Ali ni torej absurdna trditev starega lisjaka, da pismene slovensčine kmet ne razume? — O, kajpak, kdor se ni učil jezika, ga tudi dobro ne more znati, ali toliko je gotovo, da med književno slovensčino in ljudsko govorico ni tolikih razlik, kolikor med književno laščino ali nemščino in raznimi narečji laškimi ali nemškimi. — Res je, da te razlike izginjajo povsod, med Lali, Nemei in tudi med nami Slovenci. Naše ljudstvo je bistriga uma, čvrsto na duhu in telesu, in ono hrepeti po višji stopnji izobrazbe na sploh, pa tudi v svojem lepem, čistem slovenskem jeziku. Naše ljudstvo čita veliko več nego laško, in to je najboljšje znamenje za boljšo prihodnost. Stari lisjak pa naj shrani svoje jezik-oslovne teorije tudi za svoje sinove, da bodo tudi oni kdaj dokazovali z njimi, kakó strašno je moralo zaostati na kulturni lestvi ono ljudstvo, kateremu je mogoče modrovati v resnem političnem listu s takimi nezmišli. Še nekaj bi radi povedali, ali o tem prihoduje.

Celjska gimnazija.

S Spodnjega Stajerja. (Izv. dop.)

Vsakemu uprašnju o celjski gimnaziji je pač vsakemu jasna, kdor čita nam nasprotno liste, saj drugače se bi gotovo toliko ne upirali. Tudi ni to uprašnje le krajevneza pomena, temveč občno narodnega. Naši nasprotniki se v prvi vrsti nikakor ne boje, da bi se že z gimnazijjo poslovenilo Celje, ker dobro vedo, da nekaj slovenskih proforskih rodbin se ne morejo vtisniti narodnega značaja kakemu kraju. Če bode nemstvu celjskemu nevarna že dvojezična gimnazija, tedaj je tako že po njem in zanj ni več rešitve.

Celjani ne zahtevajo iz strahu za nemški značaj Celja, da naj se dvojezična gimnazija osnuje kje drugje. Tukaj jih vodi tisto mnenje, kot je grofa Stajrha, ki je pred leti nasvetoval vladi, da naj se osnujejo vzporednice

„konstitucionalnih steklišev“, kateri vznemirjajo lojalne, miroljubne meščane.

Smešno je, ogrevati se za kak sistem; vsak je dober, ko se mu človek samo pričuei; konstitucija je dobra, samo če je kruha; okroj je dober, samo če ima kaj za trehub; provizorij je dober, ako preživi lačne; tudi absolutizem je dober, ako se ima pod njim kaj jesti in piti; iz kratka, trebuja je „ratio ultima“ na tem svetu.

Pod konstitucijo moreš javno govoriti proletarcom kakor Jaques Désmolvins; pod okrojem moreš biti glavni steber ministerstva v centru, kakor pod Louis-Filippom; pod provizorijem moreš biti poverjenik vlade, da urediš v kakšni pokrajini upravo, kakor imperijalistični prefekt; pod absolutizmom moreš biti minister, kakor Bach. Od barikade do ministerske stolice ni bilo polji, rekli bi človek, a Bach je pokazal, da si jo lahko vgladiš; in pri vsem tem ti je na pomoč oni nagon, kateri dokazuje živalsko stran našega bitja: „s trehubom za kruhom!“. Pri tem vendar le lahko ostanes „rodoljub“; da pomiriš svojo dušo, nakupiš lahko vsake narodne knjige po en iztis, in v polhalo se lahko milostno nasmeješ lačnemu pisatelju; ko te kak prijatelj spomni one lepe pesnice „domovini“ ali „narodu“, katero si napisal kot šestosolec v kak leposloven list, pokažeš mu dopadljivim smehom, da ti je tako lasnake drago; da se več, „in camera caritatis“ porečeš kakemu staremu sošolec iz časa „humaniorum“, da je krivično, kar se dela, ker da je g. X., popolnoma tuj človek, postal to ali ono, in da se tujcem daje prednost pred

na gimnaziji v Mariboru, ne pa v Celju. Nadejal se je, da v Mariboru ne bodo uspevale in se v kratkem odpravijo, potem pa jih vlada lahko odreče se v Celju, češ, po skušnjah se taka uredba srednjih sol ne obnese. Sedaj si pa mislijo južno-stajerski Nemci, da bi dvojezična gimnazija v Zaleu ali St. Juriju ob južni železnici naredila škjasko, zato jo pa hočejo tja izriniti. Reči moramo, da se ne motijo, kajti taki kraji nimajo tistih pogojev, v katerih bi se mogel razviti tak zavod, posebno pa še, če ima le nižje razrede. Če bi se pa dvojezična gimnazija v Zaleu ponesrečila, pač ni pričakovati, da bi se nan: potem dovolila v Celju.

Uprašanje dvojezične gimnazije je pa sedaj bolj pereče nego je bilo pred leti. Nemščini se je prikrajšal po prizadevanju slovenskih rodoljubov delokrog v ljudski soli, kjer se je šopirila na škodo slovensčini in drugim predmetom. Teško je slo, bilo je treba pritožb na ministerstvo in celó na upravno sodišče, a vendar se je zajezila germanizacija po ljudskih solah. Naravno je, da sedaj slovenski učenci, prihajajoči iz ljudskih sol, ne znajo toliko nemščine, da bi mogli vstopiti v gimnazijo s čisto nemškim učnim jezikom. Morajo torej v pripravljalni razred in zgube jedno leto. Vidno je torej, da je potrebna taka preustroja na gimnaziji. Te razmere jako dobro poznajo naši Nemci, a oni so mislili prav te razmere izkoristiti v svojo korist, in prav to jih jezi, da tega ne bodo mogli.

Hoteli so uprav začeti neko agitacijo za nemško ljudsko šolo, deloma so jo bili že začeli. Podpirali bi jih seveda bili nemško-narodni profesorji celjske gimnazije s tem, da bi z vso strogostjo zahtevali od učencev znanje nemščine in sploh z njimi jako strogo postopali. Našim kmetom bi pa potem rekali: Le poglej, kaj imaš od slovenske sole; če sedaj hočeš poslati otroka v srednje šole, ti izgubi jedno leto in se potem tako dobro ne izhaja. Mari bi ne bilo umestno, da se oglasiš za tako uredbo, kakoršno je vam v blagor že hotel upeljati deželni šolski svet? Kar napravite prošnjo na deželni šolski svet v Gradi, pa vam priskrbi šole, v kateri se bodo otroci učili toliko nemščine, da bodo potem v vsaki gimnaziji lahko izhajali.

Iz tega videte torej, da v uprašnju o celjski gimnaziji ne gre le za ta zavod, temveč za slovensko šolstvo v velikem delu Malega Stajerja. Nemski liberalci in nacionarci bi radi naše ljudske šole zopet naredili za po-

domačimi zaslužnimi ljudmi itd. itd. — Ne mislite, da sem hotel s to malo epizodo vplesti svoje politiško veroizpovedanje; Bog varuj! Šel sem samo malo s peti večnemu Židu, ter se ni je izvila iz peresa resnica, katero človek večkrat vidi v politiškem življenju narodom. No vrnilo se k večnemu Židu.

Utrujen po dolgi poti se vrne v isto krčmo, kjer so ga pred leti tako nemilo čestili Madjaroni. O starodavnem ropetu ni sleda! Krčmarica drema za mizo v kotu, kjer je nekaj „rogovili“ treburah s srebrnimi gumbi; na mestu, kjer je brkasti gospodič fiskalšč govori svojo emfatično filipiko, prede stari maček; mesto kortesev sedi kraj mize skrbno obrita družba, vsakdo si je zapalil po jeden stinkadores litera x., in mesto onih starodavnih simetričnih „lampasov“ stoji pred vsakim skromni „fil“ vina, in pri „fifu“ gorostasna (velika) sklenica vode. „Kri ni voda“, veli se, a tudi „voda ni kri“, to je uprav dokazovala ta miroljubna družba, ko je „božji dar“ po vzgledu homeopatičnih čestilcev uživala v hladni vodi; pri tem je bilo vse njeno kretanje tako premerjeno, kakor da se je ravvalo po taktu starinske ure, katere nihalo, kakor da je neprestano govorilo: „ide vrijeme, nosi breme“.

„Ali ste čitali, gospodine?“, spregovori neki obrit suhec v jeziku, v katerem ne pišejo hrvaške novine, dodavši besedi „gospodine“ dva lahta dolgi in v resnici zelo mršavi naslov: „Gospodin X. je stopil v višjo diätenkloso“, in tu stisne v roko svojemu sosedu, drugemu suhecu — ker taki

nemčevalnice, da bi potem lože gradili nemški most do Adrije.

Ker je stvar tako važna, pač naši poslanci ne morejo odjonjati, naj se tudi koalicija razbije. Nasi trije poslanci stoje pač trdno, a o kranjskih poslancih je čuti, da nekaj omahujejo. Grof Hohenwart je že napel vse sile, da bi pripravil naša koalicijska poslanci, da odjenjata, a se mu ni posrečilo. Vladi si je bila izmislila nekaj posedovalen predlog, da se namreč izpeljejo paralelko v prvem ali morda še v drugem razredu, potem naj bi se pa slovenski učenci v tretjem razredu skupno poučevali z nemškimi. Prvi dve leti bi se jim posebno vtejala nemščina v glavo, da bi v tretjem razredu mogli slediti pouku z izključno nemškim jezikom. S tako uredbo se Sloveni ne moremo zadovoljiti, kajti slovenski učenci bi prišli slabšo podkovani v raznih predmetih v tretji razred, ker bi se preveč časa potratilo s tem, da bi se jim vtejala nemščina v glavo, in težje bi potem izhajali. Pripravljalni razred bi so pa odpravil, a zató bi malokdo prišel v osmo solo, da ne bi moral kakega razreda ponavljati.

Nemci pa tudi niso zadovoljni s takim posedovalnim predlogom, ker ne ugaja njih zgoraj omenjeni naredbi. Naravno je torej, da so se pogajanja morala razbiti. Vskuko je pa značilno za grofa Hohenwarta, da je hotel so nekaj iztrgovati, če tudi se je konservativni klub dvakrat izrekel za slovenske zahteve. Sploh se pa na konservativce tudi v tej stvari ne smemo nič preveč zanašati, saj smo videli, kako dvomljivo ulogo so igrali konservativci v slajerskem deželnem zboru proti nam. Nemški nacionarci pa sedaj obdelujejo razne stranke, da bi glasovale proti slovenski zahtevi. Posebno obdelujejo Poljake in ne brez vspela. Nekateri poljski listi, ki so se nedavno pisali za Slovence, pišejo že proti nam, kar kaže, da najbrž tudi v poljskem klubu veje za Slovence neugodna sapa. Položaj je jako kritičen. Seveda, Slovenci ne prenehamo borbe za svojo gimnazijo oziroma za paralelke v Celju, če tudi sedaj propademo; bomo pa vsaj slovenski poslanci v koaliciji morali jasno pokazati, če jim je ljuba naša narodnost ali prijateljstvo nemškega liberalizma. V prvem slučaju morajo nastopiti najodločnejšo opozicijo, v drugem slučaju bodo pa še nadalje porivali vladni voz, a Slovenci budemo že vedeli, kaj je storiti, da se znebimo takih zastopnikov.

Ljudje navadno niso debeli — eno številko „Agramerice“, o kateri se je v onem času še mislilo, da je politiški list. Čitajte samo, črno na belem tam stoji: „in die höhere Diätenklasse versetzt“.

„In ako je tako“, spregovori drugi suhec, „tedaj mora biti gospodin X. zelo pametna glava“, pogledavši še precej relativno debelega gospodiča, kateri je s silnim dimom, svojega „Commiss-Knastra“ dokazoval, da tudi on spada v višjo „Diätenklasse“. V istem trenutku se obrne drugi suhec, videč, da ga relativno debelel gospod ne motri, k svojemu tretjemu sosedu ter mu šepne na uho: „Jaz vam velim, krivica se nam godi, X. je strašen tumpec“.

„Kaj?“ poprimo besedo kategoričnim glasom oni relativni debeljak, spuščajoč oblake dima kakor bog Zev. „Gospod X. je zelo zaslužen človek in zraven izvežban v svojem poslu, kakor se tiče. Oče njegov je bil 30 let svetnik v N., strije mu je ravnatelj ene sekcije v ministerstvu notranjih poslov, teta mu je poročena s svetnikom v finančnem ministerstvu, tu imate dosti njegovih zaslug. Gospod X. piše čisto kaligráficono, zna na pamet malo ne vseh normalji, in prej najde kak akt, nego sam manipulacijski uradnik. Pri tem je čeden človek, ne prigovarja nikdar svojemu šefu, ker več, da šef mora več znati od njega. Kakih ostankov ne najdete nikdar na njegovi mizi. Nikdar se ne bavi z drugimi knjigami, nego z ministerjalnimi naredbami, a njihov duh se je pretil vanj ter, rekli bi, že po nagonu podpira ministerstvo v izvrševanju spasonosne sisteme. (Dalje prih.)

Vsem krajnim šolskim svetom, farnim knjižnicam, bralnim društvom, čitalnicam, rodoljubov itd. na Slovenskem.

Pod tem naslovom je priobčil „Slovenski mladinski svet na Štajerskem“ v celjski „Domovini“ sledeči članek s prošnjo do pedagoških in političnih časopisov na Slovenskem, da ga ponatisnejo. Ta članek se glasi: „Najdražji zaklad vsakega naroda je njegova mladina. Narod živi v svoji mladini. Dalje, v njej vidi svoj prihodnji obstanek, mladina mu je up in nada. Kakoršna je mladina v sedanjosti, približno takšen bo narod v prihodnosti. Resnica te trditve priznava vsak olikan človek, globoko jo čuti v svojem srcu vsak rodoljub; zato pač gledamo s paznim očesom na naše šole, kaj se nam draga mladina podučuje in vzgojuje. Vsak razumni človek ve, da šola ni cilj, konec ali namen našega življenja, temveč ona je le sredstvo za napredek in življenje. Učenec se ne uči za šolo, temveč on se uči s pomočjo šole za življenje. Šola podaja mladini le pri pomočke, da bi v poznejšem življenju mogla lepo in pošteno živeti ter si v izbranem poklicu lažje služiti svoj kruh. V šoli se učijo otroci spoznavati resnice sv. vere. Na podlagi računstva in herki iz prirodoslovja, zemljepisja, zgodovine itd. se učijo, da je dobra vest podobna svetlemu angelju, a slabá črna težkemu kamenu, da nam je ljubezen do svojega bližnjega, do naroda, domovine in vsega človeštva zvezda-rodnica v vsem življenju, a sovražstvo, da je podobno zlemu duhu itd. V šoli vidijo otroci v primerih, koliko je vredno pravo prijateljstvo, sloga, zadovoljnost, red, varnost, resnica, hvaležnost, spodobno obnašanje, pravičnost, poštenost, usmiljenost, itd. itd.; vidijo pa tudi, koliko slabih nasledkov rodi sovražstvo, nesloga, nezadovoljnost, nered in zanikarnost, zapravljivost in razkošje, laž, nehvaležnost, potuhnenost in zvitost, nestrpnost, odurnost, nespodobno obnašanje, krivica, nepoštenost, neusmiljenost itd. itd. To prepričanje o dobrih nasledkih, izvirajočih iz tednostij, in slabih, izvirajočih iz napak in pregreh, se v otrocih najbolje utrdi po primerih, ki jih čitajo v dobrih knjigah: zato se nahaja pri vsaki šoli večja ali manjša šolska knjižnica, iz katere se otrokom posojujejo knjige na dom, da si tudi izven šole zlahkaj svojo nežno srce. Naš narod ima sicer dično „družbo sv. Mohorja“, ki razpeča med odrasle ljudi mnogo tisoč lepih knjig, a za šolsko mladino je v nas Slovincih premalo knjig. Slovensko učitelstvo je gojilo že več let srčno željo, da bi se za slovensko mladino ustanovila stalna in dobro urejena ali organizovana „Knjižnica za mladino“ ter je zastavljalo svoje moči za njeno uresničenje tako, da se je letos njegova želja izpolnila. „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ je namreč že izdala I. in II. zvezek „Knjižnice za mladino“, ki izhaja redno vsak mesec v trdo vezanah, 5 do 6 pol obsegajočih knjizicah. Celoletna naročnina za 12 knjig znaša 1 gld. 80 kr., ki se naj pošilja uredniku A. Gabrščku v Gorici na Primorskem (A. Gabršček izdaja tudi izvrstno „Slovensko knjižnico“). Ta naročnina je tako malenkostna, da potrebuje „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ za to vzvišeno podjetje najmanj 1500 rednih in ločnih naročnikov. Troški za knjizice so namreč veliki, treba plačati papir, tisek, vezanje v trde platnice, pisatelje, uredništvo, poštnino itd. Umeva se samo o sebi, da se bodo izdale le dobre knjige in sicer pridejo v natis le oni rokopisi, katere je ocenjevalni odbor pregledal in potrdil. Odslej se bodo torej vsi dobri pisatelji mladinskih spisov združili v „Knjižnico za mladino“.

Slovinci! „Knjižnica za mladino“ nam bode torej pomagala ne samo vzgojevati in zlahkajti srce naše mladine, temveč ona nam bode tudi dala temelj vsej književnosti. Vsak izobražen Slovenec je prepričan, da bode omika našega naroda, kot jedno sredstvo k obvarovanju njegove individualnosti, le tedaj rasla in cvetela, ko bomo imeli bogato književnost in da bode naša književnost le tedaj uspešno napredovala, ko se bode sistematično, t. j. na trdnem podlagi gojila. A ta trdna podlaga je književnost (literatura) za mladino. Človek se mora že kot otrok navaditi rad čitati ali brati. Čitanje mu mora postati najmilejša zabava, da si zlahkajti srce in se izogne slabim nasledkom malopridnega pohajkovanja ob nedeljah in praznikih. Kdor je za mladih let imel navado čitati, t. j. kdor se je navadil biti vnet čitatelj, ostane tak tudi v starosti ter doseže višjo stopinjo izobraženosti. Zavaljo tega se mora sedaj, ko imamo v vsakem šolskem hribovitem kraju svoje šole, skrbeti, da se šolske knjižnice napolnijo z dobrimi knjigami za mladino. Odkritosrdno moramo priznati, da je bila doslej naša književnost za mladino ne le kar se tiče števila del, temveč tudi njih iztisov, jako revna, da je torej zastajala daleč za potrebo narodovo. Ta kričeči nedostavek je odpravilo letos naše vrlo in delavno slovensko učitelstvo z ustanov-

vitvijo urejene „Knjižnice za mladino“. V sled tega se letos slovenski narod v vzgoji in poduku mladine bliža onej stopnji, katero so drugi slovanski narodi večidel že prej dosegli. Češki narod je že v letu 1859. ustanovil društvo „Dědictvi Malických“ (Dedšcina malih) za izdavanje mladinskih spisov. To društvo je imelo leta 1876. čuje in strmitel že 31100 členov, a dandanes jih šteje gotovo blizu toliko, kakor naša dična „družba sv. Mohorja“. Društvo „Dědictvi Malických“ je bilo ustanovljeno v prvi vrsti za krstne botre, ki upisejo po izvršenem sv. krstu svoje varovance v društvo, plačavši za nje enkrat za vselej botrinski donesek 3 gld. Ti otroci dobivajo do svojega 16. leta vsako leto društvene knjige brezplačno, botri pa dobé lepo izdelan botrinski dipiom, katerega darujejo svojim varovancem v kedni spomin. To je krasno! To je ginljivo! Ko se torej otrok nauči čitati, najde dovolj knjig za požlahtneje svojega srca. Tudi šolske knjižnice, hiše, bralna društva in odrasle osebe se sprejmo v to društvo za 10 let proti enkratni naročnini 5 gld. To uzorno česko društvo smo zato omenili, ker smatramo vzgojo mladine za vzvišeno delo in da bi v nekoliko letih, ko se bodo našci novorojeneci „Knjižnici za mladino“ zagotovili obstanek, tudi naša neumorno delavna „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ ustanovila pri „Knjižnici za mladino“ posebni odelček za krstne in birmaske botre, kateri bi z enkratno naročnino upisali svoje varovance za prijemnike knjig do 14. ali 16. leta.

Slavni krajni šolski sveti po slovenskem! Postanite tudi vi dobrotljivi botri mladine cele svoje šolske občine, svoje fare, naročite za svojo šolsko bukvarno „Knjižnico za mladino“, a slavna bralna društva, čitalnice, rodoljubi duhovskega in posvetnega stanja, naročite ju za „družbo sv. Cirila in Metoda“, da jo ona daruje tistim šolam na naših ogozrenih jezikovnih mejah, kjer slovenska mladina ne dobiva nič knjig in je izpostavljena nevarnosti prešernega ponemebvanja! Premožnejši starši pa si jo naročite za svoje drage otroke, tako bomo z združenimi močmi pomagali našemu učitelstvu zlahkajti srce naše mladine, izobraziti svojemu narodu vrle naslednike, pomnožiti slovensko književnost ter zagotovili svojo narodno individualnost. V to pomozli Bog in sreča junaska!

DOPISI.

Iz Gorice. — (Še jedenkrat g. dopisniku „iz hribov“!) — Odzovem se še jedenkrat. Pred vsem mi je pohvaliti g. urednika, da je odsvetoval posebno prilogo g. sotrudniku „iz hribov“. Zvonovi tako menda tako ničevan predmet, da bi se postavljali dopisi o njih pred vrata. Res je, da je moj g. nasprotnik povedal o zvonovih prav malo stvarnega in da je kolikor toliko tudi mene zavodil na to „nestvarno“ pot, vendar je imela najina polemika nekoliko več občne zanimivosti kakor n. pr. prepis o volitvah vaških županov, o katerih je tudi „Soča“ že marsikaj pisala. Oni mestni gospodje, ki so se spotaliki nad dopisi o zvonovih, naj spremislijo, da je pisana „Soča“ tudi za deželo, in na deželi so se čitali ti dopisi z večjim zanimanjem nego poročila o mestnih predpustnih veseljih. Vsakemu svoje!

G. urednik je pa učinil z odsvetovanjem zastran priloge še nekaj dobrega. Iz zadrege je spravil g. dopisnika „iz hribov“. Za Boga! Kaj bi bil ta napisal na celo prilogo, ko mu je bil že kratek prostor priprostega dopisa mnogo prevelik, tako da je proti koncu pozabil, kar je v začetku pisal. Evo dokaza!

V „Soči“ sem že večkrat izrazil svoje mnenje, da nam sme zvonove soditi le glasbeno izobražen zvonoslovec, t. j. mož, ki se ne bavi le z glasbo, ampak tudi z zvonovi. Kdor nima teh možnosti, izreče pač lahko, kar meni, a njega mnenje ne more biti merodajno za druge ljudi. Zgodi se tudi lahko, da pravo pogodi; vendar pa je tak nevesčak le sodnik svojega ukusa, ne pa ocenjenega predmeta. In to ne velja le o zvonovih, ampak o vsakem umotvoru, torej tudi o pesnikih in slikah. Da nam bode to jasno, ne smemo seveda metati v jeden koš umetnika in veččaka-ocenjevalca, ali celo nevesčega opazovalca. — Pa da se vrnem k zadnjemu dopisu „iz hribov“! G. dopisnik vzklika začen: „Torej le pesnik mora in more soditi pesem, le slikar naj sodi slike!“ Čemu to? Ali sem morda jaz kje trdil, da sme zvonove soditi le zvonar? Vidite, g. dopisnik, da vam še vedno nista jasna pojma „zvonar“ in „zvonoslovec“. Pesem nam kajpa „morajo in morejo soditi“ tudi nepesniki, a ti nepesniki morajo pa tudi vedeti, kaj je poetika, morajo znati, kaj uči stihoslovje. Kdor tega ne ve, ta naj hrani svoje mnenje o pesmi: za-se, pod svojim „klobukom“ ali svojo „kučmo“. On ni „pesmoslovec“, na njegovo mnenje se ne sme nihče opirati!

Torej naj soditi pesmi pesnik in „pesmoslovec“ in — po naličnosti — zvonove zvonar in „zvonoslovec“. — Pa dalje, dalje k dokazu! G. dopisnik piše: „Vse gospodov s finim posluhom je poslušalo zvonjenje (menda v Ročinju), in vsi so ga jako hvallili“. Jaz seveda teh gospodov ne poznam. Sodét po tej splošni opazki dopisnikovi, sklepam, da niso ti gospodje zvonarji niti glasbeniki, torej tudi ne zvonoslovci. Jediné je „fin posluh“ jih že dela v oči g. dopisnika dovolj sposobne, da smejo soditi zvonove.

Dobro! G. dopisnik je v svojih zahtevah res jako skromen. Ker je pa vsakemu umovanju doslednost bistven pogoj, treba, da ohrani g. dopisnik svojo skromnost tudi, ko prehaja na polje glasbene harmonije; treba, da pripozna tudi mene za toliko sposobnega sodilca v glasb. harmoniji, kakor one gospode v zvonstvu, ko sem mu v svojih dopisih na kratko sicer, ali tako jasno ovrigel krive nazore ob „akordih, ki vzbujajo nezaupanje“, da ni imel v odgovor drugega kot „pater peccavi“: „Nismo strokovnjaki v harmoniji“. — A „prazne sanje“! Kar dovoljuje dopisnik onim gospodam v zvonstvu, to odrepa meni v glasb. harmoniji, ker — poslušajte. — ker nisem cecilijanski glasbenik. Jaz bi žalil g. dopisnika, ako bi trdil, da je zapisal vedoma to gorostasno nedoslednost, trdim temveč, da je proti koncu dopisa pozabil, kar je pisal v začetku. Quod erat demonstrandum.

Po nazorih g. dopisnika „iz hribov“ je torej „dona“ v harmoniji le: 1. „Kdor pošilja skladbe „Cerkvenemu glasbeniku“; 2. „Čegar skladbe je sprejel cecilijanski „Vereinskatalog“; 3. „Čegar skladbe je izdalo „Cecilijansko društvo“ za Gorisko“. — Ako obrnemo to dopisnikovo merilo na naše slovensko glasbeno slostvo, moramo pač reči, da so — izimši Foersterja — naši prvi skladatelji, n. pr. D. Jenko, Fr. S. Vilhar, Nedved, dr. G. Ipavec, Hajdrih, najnovejša operna glasbenika dr. B. Ipavec in Parma i. dr. v glasb. harmoniji prave niče, kajti oni niso zapisali niti jedne cecilijanske glasko — in vsi čestilci teh naših umetnikov so po nazorih g. dopisnika „iz hribov“ pravi duševni revéki! — G. dopisnik, do takih zaključkov vodijo Vaše premise. (Konec prih.)

Srednjega nad Ročinjem, 11. t. m. — V 10. št. Vaše cenjene „Soče“ med raznimi vestmi se je čitalo, da so pustni ponedeljek mladenič in mladenke na Srednjem peli v neki krčmi, kar je popolnoma izmisleno. Oni dan namreč se ni slišalo tukaj sploh nikakega petja; zraven tega pa niso tudi nikdar pri naš prepevali skupaj mladeniči in mladenke po krčmah. Kar se tiče narodnega petja v istem dopisu, je res, da se to pri nas ne goji; ali časoma bi vtegnilo biti tudi to, dasi so mnoge ovire, kakoršnih ni gotovo v nobeni duhovniji na Kanaiskem. Prvič je tukaj malo mladeničev in mladenk, kar je naravno, ker je le malo duš. Drugič steje vasica Srednje komaj dobrih deset hiš; vse druge so raztrošene sem ter tje; in slednjice, se kar je mladeničev, ki niso odmenjeni za dom, gredo navadno vsako leto „s trebulhom za kruhom“. Toda pri vsem tem se goji posebno v zadnjem času lepo cerkveno petje, dasi so peveci in pevkinje le začetniki in morajo skoro vsi četr ude hoditi k vjam; težko je, pa vendar se giblje, in kedar bodo nekoliko izvežbani v cerkvenem, se začne gojiti gotovo tudi narodno petje, ker za to ne manjka tukaj vsrajne vzpodbude, ki bi morda drugje, kjer so peveci in pevke na izbiro, imela izvrsten — blagodejen vseh. Kar se tiče zadnjega, da ljudje malo čitajo, je res; a tudi v tem se je zadnji čas obrnilo na boljše. Lani je bilo v družbi sv. Mohorja od 50 št., ki jih šteje duhovnjaja, že 25 udov; in tudi letos jih je 24, dasi je bila letina elaba v vsakem oziru, in je skoro vsem gospodarjem hudo za denar. Razven tega so naročeni že nekateri tudi na časopise. Uzrok pa, da ljudje prej niso čitali, je bil, ker niso znali ne brati ne pisati. Leta 1872., ko se je ustanovila tukaj duhovnjaja in šola, ni v dotični pogodbi niti enega lastnorodnega dopisa. Sedaj pa znajo skoro vsi gospodarji ali vsaj njih sinovi brati in pisati; radi tega se tudi bolj in bolj zavedejo in se ne bodo dali, kakor nekdanj, po takih, katere so imeli za „studirane“, ker so to znali, voditi za nos. Bog daj, da bi se ta zavednost bolj in bolj širila in da bi ljudje spoznali, česa jim je potreba v svojo dušno in gnotno korist; posebno, da bi si zboljšali živinorejo in sadjarstvo, ker ta kraj je prav za to ustvarjen.

Od Rihemberga, 17. marca (Odgovor.) — V 11. številu „Soče“ je neki dopisnik iz Rihemberga privlekel na dan novico iz „Pr. Lista“, čes, da tu v postu obhajajo pusta, česar pa oni ne veruje, ter ob enem protestuje, da se tem načinom hoče pripraviti ob dobro ime občina in vrlo duhovščina, ki je že pred davnim s svojimi nauki odpravila godbo, ples in maske iz občine. Potem pa zaide — kar ga gotovo na „lj mika — na obč. volitve ter zveže „Črne“ s „Pr. Listom“, čes, da jita gre ta list strašno v slast, in jih

polem pokaže in predstavi kot spodkopavalce dobrega imena občine in duhovščine. Tudi prevroči ste, g. „Relec“! S tisto pravico, kakor vi, sme meniti se kdo drugi soditi o vrlih duhovščine in županstva, ki odpravlja godbo, ples, maske in morda se kaj drugega... Dalje potrudite se v naše kolo in nastajete celo vrsto „Črnih“, ki ne beró „Pr. Lista“ ter so celo pravi njegovi nasprotniki rokopiš Vaših idej. Če pa neki I. P. vsiljuje „Pr. List“, je sam za to odgovoren in ima morda vzroke zato, kakor naša vrlo duhovnika, ki sta — ali sta vsaj gotovo bila — vkljub temu, da ju omenjeni list pripravlja ob dobro ime, njegova dopiratelja.

Seveda s tem svojim konfazmom ste hoteli nekaj drugega; toda hruške niso še zrele! —

Iz Otaleža 17. marca — Od raznih krajev dohajajo sporočila v „Sočine“ predale, le od našega solnčnega Otaleža je to redko, kakor da bi se tukaj ne vrteli stirje letni časi in z njimi vred tudi naša dejanja in nehanja.

Letošnjo zimo zapisemo z debelimi črkami v spominsko knjigo. Marec se bliža h koncu, bilo bi čas orati in sejati, pa imamo še pol metra snega; kaj je pa še po grčih, kjer ga je še sežen na debelo. Kedaj bodo sejali ubogi „Vrhovci“! Gotovo je že mnogim č. čitateljem znano, da smo imeli občinske volitve v Cerknem od 5.—7. t. m.; volitve so se vršile prav tiho in mirno; izvolili smo pri nas letos novo obč. starišinstvo. Kako bo novo obč. stariš. gospodarilo in napredovalo, bomo kmalu videli. Mi občinarji pa sploh zelimo, da bi novo obč. stariš. vedno imelo pred očmi biserno besedo „pravica“, da bi bilo vsem enako dobro in pravično, kakor same sebi; sploh zelimo, da bi bilo potrpežljivo, delavno in vneto za vse dobro. Ako bo tako delovalo, se nam obč. stariš. prijubi, da bomo skupno delali za gnotno stanje in blagor cele občine. In tako bomo tudi križe in težave zimskega časa skupno prenašali ter tudi skupno veselili se zaželjene spomladi.

Iz Oseka. — Minulo je leto dnij, ko smo sporočili „Sočini“ čitateljem, da smo namenili v naši občini ustanoviti „Bralno društvo“. Na kratkem vam sporočim, da so romala pravila trikrat na visoko namestništvo, ki nam je sedaj vendarle društvo odobrilo in potrdilo.

Dne 10. marca je imelo novo „Bralno društvo“, ki že sedaj šteje 49 udov, prvi občni zbor po sledetem sporodu: 1. Nagovor, kaj je društvo in kaj nam koristi. 2. Volitev predsednika. Enoglasno je bil izvoljen gosp. Jozef Faganec, čemur je nekako oporekal, a je bil zopet izvoljen. 3. Volitev odbora; izvoljeni so sledeči gospodje: vikarij Andrej Žnidarič, podpredsednik, učitelj Anton Bele tajnik, J. Vouk blagovnik, J. Živic, A. Rijavc in F. Marincič odborniki, J. Badalič J. Rosič in A. Badalič namestniki.

G. predsednik zaključil zbor s spodbudnim govorom, da se tudi naša občina zaveda koristnih in narodnih pravic. Da se je ustanovilo to društvo sicer veliko prepozno, a vendar boljše kedaj kot nikoli; nadalje spodbuja društvenike, naj zvesto uporabljajo pravice, katere vsem narodom enako delé naš presvetli cesar in vladar, na kar je pozval društvenike, da so mu zacili: Živijo.

Da se je društvo ustanovilo, gre čast v prvi vrsti g. učitelju Beletu in č. g. vikariju, ker sta neumorno stvar podpirala. Sedaj pa društvo uspevaj, cveti in rasti v našo gnotno in narodno korist.

Domače in razne novice.

Radodarni doneski. — Za „Slovinci“ zavode je dalje došlo: I. G. v Gorici 5 gld. — F. L. v Gor. 1 gld. — Gosp. Fr. Blažon v G. 1 gld. — I. I. na Placuti 2 gld. — Gosp. Iv. Katnik 1 gld. — Solkanski može in fantje so zbrali 5 gld. 50 kr. — Gosp. Jos. Vidmar, župan lokavski, 1 gld. 50 kr. — Po 1 krono so zložili pri neki priliki na Vipavskem: preč. gg. Iv. Kodre, Štef. Kerkoč in Jos. Strancar, Aloj. Makovec, Janez Franček, Grehe Nacetov in Peter Purgarjev. — V gostilni pri Švaru v Komunju zbrani mladoniljeniki so zložili 3 gld. — V gostilni g. Iv. Gradna na Nabrežini zbrana družba na pustno nedeljo je zložila 2 gld. 50 kr. — Svečar g. Jernej Kopač v Gorici je izročil ves preostanek nekega računa č. g. A. B. v Podmelnu v znesku 2 gld. 65 kr. — Pri sovodenjskem županu g. J. Kodermanu v vseleci se enoglasno izvolitve zbrani rodoljubi zložili 4 gld. 46 kr. — Narodna taksa v Ajdovštini 2 kroni.

Gospa Leop. Kersnik - Roč iz Ajdovščine je poslala 4 gld., katere je zložilo 14. t. m. v Križu zbrano učitelstvo s Kranjskega in Goriskega in še nekaj gospode iz Križa in zelenega Štajerj. Gospoda je tako s prijetnim spojila tudi koristno. Tako je prav!

Presrečna hvala vsem rodoljubnim darovateljem.

Iz Podrata je prišlo ta teden več oseb v naše uredništvo po svét, kaj jim je narediti, da bi novi župnik ne preziral velikega dela svojega prebivalstva, ki je slovenski, (Vsa Starogora spada pod župnijo sv. Roka.) Svetovali smo jim edino pravo pot. — Zeleti bi bilo, da bi se razdraženost ne netila še dalje, kajti mnogi župljani postajajo že nestrjni. Ako pa pojde še vedno dalje po zgledu zadnjih mesecev, utegne se kaj zgoditi, kar ne bo moglo ngajati tistim, ki imajo skrbeti za pouk po reku našega učenika: „Pojdite in učite vse narode!“ Mi smo storili svojo dolžnost, da smo za časa opozorili na krivico, katero mora naše ljudstvo trpeti v — cerkvi. Vse drugo ni naša skrb!

Ples v postu. — Tudi v Gorici smo „napredovali“ s postnimi plesi. Za kavarnarje je prišel nemški „Schulverein“, ki je priredil ples v „dobrodelen“ namen. A nikdo se ne spotika nad Nemci, pač pa nad Slovinci, ako priredé kak ples o postu.

Gledišče. — V Gorici imajo zdaj lasko opero v gledišču. Ali tudi letos imajo Lahi smolo. Predstave so najslabše vrste, a po teh se ravna tudi število občinstva. Da bi se Slovinci in Nemci popolnoma izostali, morali bi predstave odpovedati. — Pripovedujejo nam, da v laskem gledišču videvajo tudi take slovenske rodoljube, katerih ni nobeni slovenski veselici. Naša društva so že prenzika za toliko gospodo! Čudno, da so si zbrali vsaj za rojstvo ponižno slovensko hišo in ne kake laške palače!

Odgovor na dve interpelaciji. — V seji 11. t. m. je odgovoril minister notranjih poslov na interpelacijo grofa Alfreda Coronini-ja od 31. okt. 1894. o znani zadevi s slovenskim ubožnim listom. Minister priznava, da se je res tako zgodilo, kakor je bilo povedano v interpelaciji. Ali župnik ni odklonil podpisa zategadel, ker je bil ubožni list spisan v slovensčini, marveč zato, ker je bila tiskovina samo nemško-slovenska in je bil župan v zmoti (irrigé Anschauung), da hoče župni urad (!) uvesti novo uradno tiskovino, ki bi prezirala italijansko prebivalstvo v Gorici. On pa ni vedel tega, da je stranka kupila tiskovino v neki prodajalnici in že izpolnjeno prinesla župniku v podpis. (Hrabro se je izrezal viteški g. župan! Pri nas pa vé vsak otrok, da take tiskavnice za ubožne liste mora vsakdo sam kupiti in izpolniti — le ministerstvo je vzelo tak odgovor za suho zlató. Takó lahko se pusté slepiti naši močnejši gospodje ministri!) — Ker je pa župan izjavil, da se nikdar ni upiral, podpisati slovenskih ubožnih listov itd., zató — pravi minister — ni opravičeno očitjanje da goriški župan žali v ustavnih zakonih zagotovljene pravice in zató ni uzroka, da bi storil kake posebne korake v tem pogledu.

Kar se tiče uradne rabe Piedimonte, pozivlja se minister na svoj odgovor na Gregorčičevo interpelacijo. Takrat je minister dejal, da v „krajevni imenik“ je prišel „Piedimonte“ le po pomoli (!), kar je oprostljivo pri tako ogromnem delu, da je pa že prepovedana uradna raba tega imena, a pri morebitni novi izdaji „krajevnega imenika“ se Piedimonte izpusti. — To je sicer nekaj, a ne vse, kajti ni smo prepričani, da je nekdo namenoma utihotal pri Piedimonte v „krajevni imenik“, kar bi bilo treba dognati in kaznovati!

Ubogo Italijanstvo! — Italijanstvo v Gorici je v strašni nevarnosti pred — uličnimi pometaci! Razni laski listi so pa objavili hrabri čin našega viteškega župana čes, da je odpovedal službo vsem takim pometacem, ki so Slovinci. V imenu goriškega rešenika dr. Venutija bode morali odložiti svoje pošastne melle, s katerimi so hoteli izmesti iz Gorice plemenite laske smeti... — Koliko je resnice na tej novici, se ne vemo. Vsekakor bi pa bilo jako slabo znamenje za goriško italijanstvo, ako bi ga bilo treba varovati s toli odlojnimi naredbami celo proti dosedanjim mestnim metlam. Ako pa proti dr. Venutiju začeli celo tak boj proti Slovincem, onda mu povemo, da tudi Slovinci bomo prisiljeni pozabiti, da teče v njegovih žilah polovica slovenske krvi in da mu zatrohimo na uho: To, kar si, postal si s pomočjo Slovencev, ali od danes naprej sprejemamo usiljeni boj. Ne misli, da se bomo vsi Slovinci tresli pred teboj, ker poznamo sredstva, po katerih boste, če ti ne, pa tvoji in tvojih bratov sinovi se ponižno lazili za nami, ali pa se boste morali izseliti iz teh krajev. Amen!

Ogerska moka. — Treba bo resno zaceti boj proti tej moki, kajti nič ji ne moremo posebno zaupati. Zadnje smo nekaj od daleč namignili, kaj se govori o njej. — Nasim trgovecem ni treba kupovati ogerske moke, kajti imajo je blize in to prav dobre in zanesljive. Narodnjak g. Vinko Majdič v Kranju ima velik mlin, on pošilja moko na vse kraje sveta, celo na Anglesko. Zakaj bi je k nam ne pošiljal? Trgovci, poskušajte. **Nov nadzornik.** — Nadučitelj v Sežani g. Matevž Kante je imenovan okrajnim šolskim nazornikom za sežanski okraj. — Čestlamo!

Nova sodna pristava v Gorici. — Imenovana sta torej dva sodna pristava za Gorico gg. Pangrazi in Giacomelli, oba Italijana. Slovencev baje ni bilo na vrsti. — To je jako po volji laskim odvetnikom, češ, zdaj zopet povsem odzvojni slovenščini pri sodiščih v Gorici. — Svetujemo vsem Slovence, naj ne podpisajo nikoli laskih zapisnikov! — Čujemo, da g. P. je celo v Tolminu pisal laške zapisnike s Slovenci. Kaj bi se bilo zgodilo, ako bi bil kak slovenski sodni pristav spisal v Červinjanu z Italijanom slovenski zapisnik? To bi bilo hrupa!

Popoldansko predavanje. — Kakor smo že naznanili, bo popoldne ob 4½ predaval v mestni dvorani znameniti potovalec dr. Julij Payer o svojih potovanjih na vni pol. Zli se, da bo premalo prostora za vse poslušalce, ker zanimanje je prav veliko. — Dr. Payer je rojen 1. sept. 1842 v Teplicah na Češkem. Posvetil se je vojaštvu in izučil se na akademiji v Dunaju. Novem mestu. Mladi lovski poročnik je obrazil visoka gorovja na Tirolskem in Predaljskem; nekatere grupe je se le on točno narisal in opisal od l. 1865. do 1869. Ta dela so mu pridobila dober glas v višjih krogih. Povabljen je bil celo, da bi se udeležil nemške ekspedicije na severni pol l. 1869. in 1870.; on je šel in igral kaj odlično ulogo. Ta ekspedicija je obhodela severno in vzhodno Grenlandijo in naša Franc-Jozefov Fjord, a Payer je vse mojsterski opisal. — V l. 1872. do 1874. je vodil tjakaj avstrijsko ekspedicijo s parnikom „Tegethoff“. Takrat so našli Franc-Jozefovo deželo. Parnik jim je zamrznil v morju; od tam so potem prirejali izlete s sanmi na vse strani Na teh potih je doživel grozovite rečij. Vse to je divno opisal v knjigi, katere se je baje tiskalo 70.000 izstov. Presv. cesar ga je odklikoval z redom železne krone III. vrste. — Pozneje se je povsem izučil slikarstvu, da je mogel slikati severne kraje. Zanjih 6 let živi na Dunaju, kjer ima slikarsko šolo v nekdanjem Maku-tovem ateljeju. — Zdaj se pripravlja na novo pot v ledene kraje. Ne dvomimo, da se mu posreči ta namen, kakor tudi ne, da njegova odločna volja izvede vse zaželjene namene.

Tatovi. V cerkvi sv. Roka pod Turnom so zaslišali nekoga stareka, ki je vlačil novce iz jedne nabiralnice. — V Rubijah so skušali neznan tatovi priti v neko hišo; ali delali so preveč šuma in ljudje so jih pregnali. — Zadnje čase je redarstvo delo pod ključ par jako nevarnih uzmovitev; našlo je tudi veliko ukradenega blaga, ki je večje vrednosti. — Ako je bilo komu kaj ukradenega, naj se gotovo oglasi pri redarstvu; s tem se večkrat pride lopovom na sled. Naši mestani preveč zamolejujejo tatvine!

Iz Solkana: — V nedeljo večer je nastal iz neznanega uzroka pretep med pivci v začasnih krčmi Antona Koršiča; pretepalci so drli drug za drugim iz sobe. Zunaj je bil neki Janez Kancler večkrat z...šet z nožem, konečno mu je nekdo prerezal vrat. Ranjena so pripeljali v Gorico: ko n. je imel zdravnik zašiti rano, zbal se je naš Solkanec igle in usel domov, kjer je hodil par dnij okoli z obvezanim vratom. Ali rana je zatekla in ne vé se zdaj, kakočen bo konec.

„La capitale del Friuli.“ — V sredo je zboroval v Gradišču ob Soči sod. zaupnikov raznih občin o nameravanem tramvaju v Furlanijo.

Pri tem zborovanju je zopet doletela Gorico redka cast, da je bila imenovana „la capitale del Friuli.“ — Ali so smešni ti ljudje; svoje glavno mesto iščejo zunaj svojega ozemlja v čistem slovenskem morju. Ali bodo po zraku zletali v svojo „prvostolnico“? Še nekaj! Naša dežela se imenuje: pokuežena grofovina goriska in gradiska.

Vsakdo razume, kaj hoče, no reči s tem. Vidi se, da gospodje radi zbijajo pustne šale tudi sredi posta!

† **Pri Sv. Luciji** je umrla danes po noči gospa Josipina Kovačič, rodoljubna, uzorna žena, kačorsnih je malo posejanih po naši mili domovini. Reče se bo do bridko spominjali svoje dobrotne. Toliko v naglici. Večen spomin blagi gospej med nami! Njej pa: večni mir in pokoj!

Vojaške vesti. — Gorica vendarle dobi pešpolk in s tem vojaško godbo. Iz Gradače pride 47 pešpolk baron Beck; dopolnilno poveljstvo z jednim batalijonom pa ostane v Mariboru. — Lovska batalijona št. 7. in 31. bosta premeščena iz Gorice, prvi v Gradec, drugi pa v Bruck. V Gradec prideta najbrže še dva bosenska batalijona.

Sneg. — Tudi od kranjske meje med Čepovanom in Idrijo smo prejeli iz Irde kmečke roke pismo, ki opisuje krize in težave tamošnjega ljudstva, ker ne more nikamor izpod strehe. Le z veliko težavo se spravijo do sosedov; za živež gre prav huda. Snega je do 3½ metrov. — Mi menimo, da bi ljudem v takih krajih izborna služila snežke, kakršne je opisal naš dopisnik s trnovske planote; z njimi se zeló naglo drči po snegu. Priporočamo to napravo kar najtopleje!

Požar. — V nedeljo po noči je zgorelo dvoje poslopj v Orehovljah pri Biljah. Škode je okoli 2000. Jedna hiša je zavarovana pri banki „Sla vij“

V državnem zboru se razpravlja davčna preosnova, ki bode gotovo le kapitalist om v prid, kmetje in obrtniki ostanejo na starem. O priliki te razprave je govoril tudi istrski drž. poslanec dr. Laginja, od bivši zakonski načrt. Temeljitec izvajanj Laginjevega govora hvalijo splošno.

— Posl. Spincič je interpeloval skupno vlado radi poročnih listin v Istri.

— V poljskem klubu je posl. Sokolowski interpeloval ministra Madeyskega, kaj in kako je s celjskim uprašanjem. Minister je rekel, da na interpelacijo ne more odgovoriti, ker se vrše nova pogajanja. Nekateri poslanci so ministra hudo napadali. Seja se je proglasila za tajno.

— Tiskovni odsek je odkazal predlog glede konfiskacije „Narodnih Listov“ zaradi ponatisa deže zbornskih govorov kazenskeno odseku.

Iz Italije javljajo, da je kralj Humbert ponilostil veliko političnih kaznjencev in vse upornike v Siciliji in v Massi-Carrari, ki so bili kaznovani pod tri leta. Drugim se je kazni znižalo za tretjino. Poničil je vse obojane radi tiska, radi dvoboja in radi prestopka proti državni varnosti.

Ostala Slovenija.

Volitve za deželni zbor isterski razpisane! — Primorski uradni list z dne 18. t. m. je priobčil razglas, s katerimi se razpisuje volitve za deželni zbor istrski. Volitve za kmečke občine se bodo vršile dne 16. maja in sicer v Kopru za pol. okraj koperski, v Poreču za pol. okraj poreški, v Dinjanu za pol. okraj puljski, v Pazinu za pol. okraj voloski in slednje v Krku za pol. okraj losinjski. Mesta: 1. Koper, 2. Piran, 3. Rovinj, 4. Buzet-Izola-Milje, 5. Motovun-Buje-Viz-nada-Oprtalj, 6. Pazin-Labinj-Plominj, 7. Pulj-Dinjan, 8. Losinj mali in veliki, 9. Čres Krk, 10. Volosko-Kastav-Lovran-Mošćenice, 11. Poreč-Novigrad-Umag, dne 21. maja. Istega dne voli tudi trg, zbornica v Rovinju dva poslana. Veliko posestvo pa dne 24. maja 5 poslancev. — Dnevi volitve so torej dolžni prosi vsakemu prirekovanju. Pred 10. majem se morajo poprej izvršili volitve volilnih mož v šestih političnih okrajih. Od uspeha teh volitev je odvisna tudi volitev poslancev. Prepričani smo, da istrski hrvaško-slovenski rodoljubi ne propustijo priložnost, poučiti pravodobno neukega kmeta da ne zapade v nasprotnikove roke, in da storé svoje sveto dolžnost z onim navdušenjem, s kojim so jo pričeli izvrševati pred leti. Naše prijatelje v Istri pa ujudno prosimo, poročati nam v vsakem izidu prvotnih volitev, kajti izid istrskih deželnozbornskih volitev zanima vse Slovence sploh, a nas Slovence posebej. Rodoljubi v Istri: na vas je uprto vsako pravo slovensko oko! Na delo torej v spas mile nam posestrime Istre!

Iz Voloskega pisejo „Naši Slogi“, da so se Lahi nadejali zmagé pri volitvah in so na račun iste tudi že pili. Pripravili so bili vse potrebno za banket, kojega bi se imelo udeležiti 200 oseb; naročili so šampanjec in tudi sliko hrvaškega kandidata na župansko mesto z dvema velikima „flaskonoma“ (steklenice). Izid volitve jih je presenetil in ostali so z dolgim nosom.

O priliki teh volitev so se izkazali vsi hrvaški in slovenski rodoljubi, kajti delovali so vsak po svoji moči za dobro stvar. Tudi rodoljubne gospodščine so delovale in se zanimale za volitve. Posebno ugaja „Naši Slogi“, kako je neki Slovence zamasil usta italijanskemu agitatorju dra. Minachu, ki je hotel pregovoriti ga, naj glasuje za njihovo stranko. Slovence mu je odgovoril: „Jaz kot Slovenec ne morem voliti Italijanov“, na kar mu je agitator odgovoril: „tu ne gre za Italijane, ampak le za poštene ljudi.“ — „To me veselí slišati“ — odgovori mu zopet Slovenec, „kajti hrvaški kandidati so pošteni možje“. Na to je gospod dr. Minach pobral kopita.

Italijani upajo, da vlada zopet uniči volitve, proti kojim so se seveda pritožili. No, mi tudi upamo, da zdrav razum in zakon tega ne storita.

Na Proseku je umrla mati državnega poslana gospa Marija Naberger Rupelj. Naše odkrito sožalje.

Štajerske novosti. — V Teharjih bodo kmalu občinske volitve. Da pospeši narodno korist, pričela se je narodna stranka pridno gibati. V nedeljo 10 t. m. je bil volilni shod, pri katerem so spodbujali štajerski rodoljubi ljudstvo na volitve.

Celjska mestna nemška hranilnica nazaduje, kajti leta 1891. je imela 25.677-12 gl. čista dobička, leta 1894. pa le še gl. 12.995-93½. To ni posebno veselje mej nemškutarji. Toliko lepše pa poslujeta slovenska denarna zavoda: hranilnica in posojilnica.

— Veleposestvo Anderburg pri Št. Jurju ob j. z. je kupil dr. J. Srnec za 10.000 goldinarjev.

— Posojilnica v Konjicah je razdelila v dobrodelne namene precejšnjo svoto denarja, tako n. pr. solam v Tepini in Konjicah 200 gl., dijaskim kuhinjam v Celju in Mariboru 50 gl., pevskemu društvu v Ptuj 25 gl., ubožcem okolice konjske 50 gl. in za nameravano ustanovo proslave vladanja Njeg. Veličanstva 250 gl.

— Občinski odbor pri sv. Barbari v Halozah je imenoval častna članovimaa gg. Antona Gregoriča in e. kr. notarja Simona Ožgana, zaradi njunega neumornega delovanja na narodnem polju.

— Učiteljskim zastopnikom v ormoški šolski svet je izvoljen g. J. Rajsp, učitelj v Ormožu.

— Nemčurji na Stajerskem podarijo Bismarku k njegovi 80letnici sliko predstavljajočo grbe raznihstajerskih mest, med kojimi se nahajajo tudi slovenska mesta: Radgona, Brezice, Ormož, Slovenjgradec in Slovenska Bistrica. Z „Domovino“ smo tudi mi mnenja, da „teh slovenskih izdajic menda sam Bismark ne bo vesel.“

Štajerski Slovenci nameravajo dne 31. t. m. prirediti velik tabor z namenom, da kot zvesti Avstrijanci slovesno protestujejo zoper proslavljanje najhujšega sovražnika Avstrije, Bismarka.

Društvene vesti.

— Koncert podružnice sv. Cirila in Metoda. V nedeljo 24 t. m. ob 8. uri zvečer se bode vršil koncert ženske goriske podružnice sv. Cirila in Metoda, za kateri se delajo velike priprave. Plemenite gospe, vnete za naravno in katoliško odgojo naše mladine, trudijo se že tedne in tedne, da bi uprizorile veliko besedo, vredno plemenitega namena. Z veseljem so jim prihitele v pomoč z dovoljenjem merodajnih oblastnih gojenke našega učiteljskega izobraževališča, učiteljice slovenskih zavodov in druge gospiče, kakor tudi pevci Čitalnice in Sokola, ki jim je stalno v čast, a veže druge, ki ne sodelujejo, v priznanje in hvaležnost. Z znano in občudovanja vredno točnostjo in spretnostjo vodi g. pevovodja Mercina muzikalni del tej besedi ter se požrtvovalno trudi, da bi spravi v soglasje krasoto Abtovega umotvora z zvisenim koncertnim namenom. Tudi drugi mladoljubni in rodoljubni sodelujejo in se požrtvovalno trudijo, da bi harmonično zvezali tehnični del te besede z glasnim.

Rojaki! Če nas vabi že sporedova vsebina k obilni udeležbi pri koncertu, ki nam ponuja že sam na sebi velik glasbeni užitek, veže nas v to hvaležnost in priznanje do plemenitih gospi, gospič in gospodov, ki tekmujejo v tem, da bi uprizorili besedo, vredno njunega plemenitega namena, ki ne stediho ne truda ne časa, da bi zadostili vseni zahtevam, katere more staviti slov. občinstvo do takih veselí.

A še več, dragi rojaki, veže nas v to ljubezen do naroda in naše mladine, v kateri vidimo našo prihodnost. Časi za nas Slovence so resni, vse nasprotne sile so se umetno združile, da bi nas ugonobile ali vsaj potlačile; pokažimo pri tej in vsaki priliki, da so ti resnobni časi našli resen narod, resne sinove, ki umejo znamenja časa in so kos nalogi, katero imamo rešiti. Kdor se ne more udeležiti besede, naj se vsakako spomni tudi pri tej priliki naše nadepolne mladine ter naj položi dar na narodni trževnik. Usmiljeni Bog, ki vidi naše plemenito delo in pezna zvisenost naših namenov, ga za to blagoslovi in mu obilno povrne na drugem mestu.

Spored: I. „Ljubica“: besede zl. Pagliaruzzi-Krilan, vglasbil za mešan zbor A. Foerster. — 2. a) „Pred durmi“. Vglasbil D. Jenko, b) „Gorenjski slavček“. Vgl. A. Foerster, (samospjeva za sopran s spremljevanjem na glasovirju). — 3. „Gorenjskega dekleta domotožje“, dospev s spremljevanjem goslij in glasovirja. Skladba Kraljice, priredil za sopran in alt Iv. Mercina. — 4. „Snežuljica“. Venec osmih spevov, vezanih med seboj s pripovedovalno deklamacijo z vpletimi živimi podobami. Na podlagi znane krasne pravljice zložil v nemškem jeziku H. Franke. Vglasbil za samospje in zbor ženskih glasov in glasovir Fr. Abt. Besede preložil * *. Naslovi prizorov: I. „V velikem gozdu“. II. V hiši pritikovcev. III. Snežuljica in pritikovci. IV. Hudobna kraljica. V. Snežuljice radost. VI. Snežuljica in kraljica. VII. Pritikovcev žalovanje. VIII. Konečni spjev. — Osobe: Snežuljica sopran I. — Kraljica sopran II. — Sedem pritikovcev troglasen ženski zbor. — Zrcalo alt. — Ženski zbor (troglasen) — Kraljevič; sluga njegovi; lovec (neome uloge).

Ustopenina: za odrasle 40 kr.*; za otroke 25 kr. Sedež po 10 kr. posebej. Knjižice tiskanih besed k vsemu petju po 10 kr. se bodo prodajale pri blagajni, a se dobivajo že poprej v „Goriški tiskarni“ A. Gabrček.

— Obeni zbor „Goriške ljudske posojilnice“ bo 10 aprila, po sporedu, ki je objavljen na 4. strani.

— Obeni zbor „Slov. bral. in podp. društva“ v Gorici bo 7. t. m. Tudi o tem glej obširnejši oglas na 4. strani.

— Slovenskim kolezarjem! Kdor želi pristopiti temu novoustanovljenemu društvu, naj se prijavi pri društvenem predsedniku g. Ant. Jakoneču ali pa pri enem ali drugem odborniku. Vstopnina je določena na 1 gl., mesečne prispevke pa določi prihodnji ustanovni občni zbor.

Kot društveno shajališče se je določil prostor v gostilni pri konjici („al Cavallino“, v ulici Cipressi) vsako sredo zvečer. Vabljeni so vsi društveni člani in prijatelji kolezarjev, da se udeležijo večerov po močnostih v obilnem številu, ker ne le da se bodo razpravljali tam društveni interesi, temveč

* V zadnjem „Primorcu“ je stalo po pomoti le 20 kr.

določevali se bodo izleti naslednje nedelje. Sploh bodo ti večeri v zabavo in razvedrilo nastopnikov.

Razgled po slovanskem svetu.

Društvo za gospodarsko zboljšanje Dalmačije sezida hotel v Dubrovniku in ima že za to potreben denar v znesku gl. 350.000. Pri občnem zboru dne 3. t. m. si je izvolilo za pokrovitelja nadvojvodo Ferdinanda d'Este.

Dogodek na Splitskem gimnaziju se ni dognan. Te dneve so izpustili tudi zadnjega, ki je bil zaprt.

V Splitu je bila tudi Slavjanskega družba in priredila več koncertov, pri kojih je pevala tudi hrvaško narodno himno „Lepa naša domovina“. Ker je daln. namestništvo Slavjanskega zboru dovolilo popevati le ruske pesmi, je bil Slavjanski obsojen po krajnem glavarstvu na precejšnjo globo, ki pa je bila znižana. — Torej v hrvaški deželi se ne smejo prepevati hrvaške pesmi! Avstrijske razmere!

„Naša politična nevolja, sramota in propast.“ — Pod tem zaglavljem priobčila je „Posavska Hrvatska“ članek, v katerem je vabila hrvaške rodoljube raznih strank, naj se složijo v narodno rešitev, kajti preti nevarnost z jedne strani Slavoniji, z druge pa hrv. Primorju, kjer se nameruje vtopiti hrvaški narod v madjarstvo. Članek „Posavske Hrvatske“ ima plemenit namen, vendar pa nam ne ugaja radi tega, ker v času, ko zagovarja slovo, se ne zna držati na visokosti in nad strankami. Naše mnenje je, — ako se hoče doseči slova, da se mora paziti pri taki pisavi na vsak izraz, s kojim bi se ne zalilo na levo in desno. Tega pa v tem članku nismo našli, kajti tam je čitali, da ima „Obzor“ zapeljano svojat, Barčić in Bečaričić da sta zaslepljena, ter naj se vsi skup spametijo. Takšen članek gotovo ne more doseči željene sloge, ako z jedne strani vabi brate v kolo, z druge jih pa odbija. Slova mej strankami v Hrvatski bi nas Slovence najbolj veselila in radi tega nas tudi žalosti, ako se bratje medsebojno tako prepirajo. Brez zamere!

Vesti iz sremške Hrvatske. — „Hrvatski Branik“ iz Mitrovice javlja, da so bili tam kaznovani redarstvenim potem vsi hišni posestniki, raz katerih so bili odpravljani trojezični napis (hrvaško-nemško-srbski !!!) dasi jih niso sami odpravili, niti znajo, kdo je to izvršil. — Hrvatske pesmi v Mitrovici se ne smejo prepevati; kajti tudi te so prestopek v oči tamošnjega protihrvatskega glavarstva. V Mitrovici so namenili sezidati „Hrvatski dom“ in so naprosili dovoljenje pri vladi, da morejo nabirati doneske. Hrvatska vlada pa tega ni dovolila, češ, da „Narodni dom“ ni dobrodelen namen. — Zalostne razmere!

V Pragi je imel dne 5. t. m. „akademski spolek“ narodnega društva za južno-zapadno Moravsko svet v svrhu, da imenuje češkega pesnika Svatoopluka Čeha častnim članom. Ko je predsednik pričel hvaliti pesnikove zasluge, je razpustil sejo redarstveni poverjenik. To je tudi svoboda!

Češki državnozborni kandidati na Dunaju. — Na Dunaju živeti Čehi, da pokažejo nasprotnikom svojo moč, nameravajo kandidovati svojega človeka o priliki dopolnilne državno-zborne volitve v III. okraju Landstrasse. Dasi ni upanja k uspehu, vendar je prevzel kandidaturu mladočeh dr. Engel, predsednik mladočeskega kluba. Ako nič drugega, pokaže se vsaj število čeških volilcev na Dunaju.

V Belemgradu so obdoleni razzaljenja vlade vsi člani ravnateljstva časnikarskega društva. Razzalili so vlado baje z jedno izjavo v imenu tega društva.

Iz Srbije poročajo nadalje, da se bodo vršile nove volitve za srbsko skupščino dne 15. aprila, skupščina se bode sestala pa 1. maja. Po sedanji ustavi narod voli 80, a kralj imenuje 40 poslancev. Tudi javljajo, da se po Srbiji širijo razni proglesi na narod, v kojih se vabi, naj prepreči povrnitev v Srbijo srbskemu kralju Aleksandru, očetu Milanu in razkraljici Nataliji.

— „Srpski Glas“ zaderski prinaša opis, kako so izločili iz pravoslavne cerkve bivšega arhinandrita Pelagića, ki se je podal popolnoma socijalističnim, pravoslavni cerkvi nasprotujočim načelom, in v tem smislu izdal več knjig, ki pa po dopisnikovem mnenju niso tako slabe, kajti da se izdajajo in tiskajo v Belemgradu mnogo slabše knjige. Pelagića so pripeljali redarstveniki pred mitropolit Mihajila, ki je pred veliko množico naroda prečital vse Pelagićeve prestopke ter ga izločenje se je pa zgodilo takó, da so mu ohrlili brado in ga začasno pridržali v hišnem zaporu. Dopisnik obsoja to počenjanje, češ, da je isto le povečalo število Pelagićevih prijateljev.

Dalje piše, da je v Belemgradu v tem času nenavadna čina. Kralj je na potovanju, a Srbijo vlada znani Nikolaj Kristić. Pričujejo kraljevo povrnitev, nove volitve in razne spremembe. Kar se je pisalo o slozi srbskih strank v rešitev domovine — povdarja

dopisnik — je tudi neresnično; on piše: „Sve je lažno, sto se o postignutem sporazumu govori, jer nije postignuto ništa i znana se, da li je što ozbiljno pokušavano“. Ker so pa pričeli razpravljati to uprašanje tudi časopisi raznih strank v Srbiji, trdi, da je to znamenje potrebe umirjenja duhov ter da se dela za rešitev domovine. Dopisnik zaključuje svoj dopis tako-le: „Ne poslušajte in ne verjamite vsem novinarskim vestem iz Srbije, kajti pošiljajo jih nevedneži ali pa se za njimi skrivajo zarote. Ne bode ne velikih potreso, za katere ni nikakih priprav, če jih slučajno ne priredijo sovražniki naše domovine ali pa osebe, ki se ne morejo povzdigniti na površje pri nenavadnem položaju. Sedanja tišina je liki poletna vročina in ni bi mogli dvomiti o samem življenju, ko ne bi imeli rodoljubov, ki čustvujejo in mislijo delovati v času nevarnosti ter žrtovati vse v rešitev domovine.“ — To priobčujemo, da si čitatelji predocijo pravo sliko razpoloženja v Srbiji, o katerem se je toliko pisarilo. V istem smislu ima dopis tudi v poslednji svoji številki.

V Belemgradu — je umrl srbski general Horvatović, po rojstvu Hrvat iz bivše vojaške Krajine. Kot avstrijski nadporočnik prestopil je v srbsko vojsko in se popel do take visoke časti. Za kraljevanja Milanovega in napredne srbske stranke je bil tudi poslanik v Petrogradu, potem tudi vojni minister. Ko je odstopila naprednjaška vlada, je bil umirovljen; do svoje smrti je ostal udan Obrenovićevi dinastiji, posebno pa kraljici Nataliji.

„Glas Crnogoraca“, organ crnogorske vlade, ki izhaja na Cetinju, odgovoril je dunajski „N. f. Pressi“ na njeno vest, da je ruski car Nikolaj II. poklical crnogorskega kneza Nikolaja I. v Petrograd. To vest so bili namreč tolačili tako, da je vznemirujoča za splošni položaj. Toda uradni list crnogorske vlade je pobli popolnoma isto in ob enem posteno opral židovsko „Prosveto“; proti koncu pa pritaavlja: „Potolaki se, dunajski Izrael, in zvedli, da doktor se naša kri ne znaša z vašo (namreč nemško-židovsko) — kar se pa nikoli ne zgodi — naš odnošaji z Rusijo so ne spremenljivi. Ruski in crnogorski narod bodeta vedno duševno jeden narod; poglavarja ruskega in crnogorskoga naroda pa se bodeta vedno podpirala, če tudi bi se spremenila sedanja oblika samoderžne vladavine.“

Iz Rusije javljajo, da je nevarno zloč. minister Vianjgradski. Govori se o sedanjem zunanem ministru Lobanovu, da postane drž. kancelar. Ruski car in carica so pripravljata na pot v Moskvo, kjer bodeta kronana, kar se bode vršilo na najslajnejši način.

Carigranski (vaselonski) patrijarh. — „Carigranski Glasnik“, srbski časopis, ki izhaja v Carigradu, prinaša pozdravni članek, ki je namenjen novemu patrijarhu Antimu VII. V tem članku spominja pogreske, ki so se zgodili pri pravoslavni cerkvi vsled krivnje njenih poglavarjev; kot največje pogreho naštevna, da so spajali verske težnje in svetlinje s svetovnimi in narodnostnimi uprašaji, ter zahteva popolno nezavisnost slovanskega bogoslužja.

Književnost in umetnost.

„V gradu in pod gradom.“ Češki spisalec Božena Němcova. — To krasno povest sloveče češke pisateljice je objavila zadnja „Slovenska knjižnica“. Obsoga 8 tisk. pol. V njej slika pisateljica razkošno življenje v nekem gradu in ubožstvo ljudstva pod njim, to pa z ono zanimivostjo, ki je posebno svojstvo te pisateljice. — Naročniki dobó to povest le za 15 kr., kar je zeló nizka cena.

„Knjižnica za mladino.“ — Prihodnji snopci objavi 50 basnij v verzih in večje številne pesni za otroke. — Take zbirke smo že dolgo pogrešali v slovenski književnosti in hvaležni smo g. prof. Funteku, da nam jo je oskrbel.

„Nada.“ — Prejeli smo 6 broj tega velikega sarajevskega ilustriranega lista, ki prinaša celo vrsto krasno izdelanih slik, nekatere celo v drugih barvah. Prav lepi ste dve sliki o pogrebu nadvojvode Albrehta. V kratkem razposlje uredništvo naročnikom v dar veliko sliko, ki bo pravi okras v sobi. — List je strogo književno in je velikega kulturnega pomena za narod v Bosni in Hercegovini pa tudi v drugih jugoslovanskih krajih. Stališče njegovo ni lahko, ker piše za Hrvate in Srbe, za katolike, pravoslavne in mohamedance; vendar se krepko drži na vrhuncu stvarnosti, ki imponuje na vse strani. — Srbski listi pišejo prav rezko proti „Nada“ hrvaški listi so jako hladni nasproti nji. Mi pa pravimo: kar stori „Nada“ za kulturni napredek naroda, to je velike vrednosti. Ako so kakki postranski nameni, ki marsikoga navdajajo z nezaupnostjo, pa ne bodo imeli uspeha. — List je takó krasen, da tekmuje z vsakim nemškim enakim listom. Cena 4 gl. je pa takó nizka, da bi ga moralo imeti vsako tako slovensko društvo, ki naroča ilustrirane liste.

Hrvatske narodne otroške igre. Učitelj Ivan Tomšič (po rodu Slovenec) v Zagrebu namenil je izdati knjigo pod gorenjim naslovom. Do sedaj ima že do 500 otroških iger nabranih v Hrvatski, Slavoniji, Bosni in Hercegovini. Ker pa želi izdati vse otroške igre na slovenskem jugu, obrača se s prošnjo do rodoljubov v Istri in Dalmaciji, naj mu blagovole doposlata opise takšnih iger ter po možnosti zabeležijo pesmice, katere otroci pobijo pri igri. Knjiga bo lepo izdelana z obilo krasnih slik.

Novo skladišče za glasovir. — V založni knjigarni Fr. Supana (Rob. Ferd. Auera) sti izšli dve novi skladbi za glasovir od skladatelja g. Bosiljeveca, in sicer: „Iz prijateljstva“ (polka franče op. 48.) in „Izbor gospodja“ (mazurka, op. 47.) — Jedno skladbo pod imenom: „Fantazija jugoslovenskih popevaka“ je uglasbil pa g. Anton Stöhr (po rodu Slovenec). Prva dva sta cena 7 kr., poslednji pa gl. 1.20. Opozorjamo ljubitelje glasovirja na te nove slovenske skladišče.

Preradovičeve pesmi v nemščini. — V Lipskem je izšla knjiga, ki se imenuje: „Peter Preradović's ausgewählte Gedichte. Deutsch von Mavro Spicer. Mit biografischer Einleitung und dem Bildnisse des Dichters. Leipzig. Verlag von Otto Wigand. 1895.“ — Knjiga je posvečena odkritju pesnikovega spomenika, kojega je dal izdelati na svoje stroške dr. Stjepan Miletić, intendent hrv. zem. gladišča v Zagrebu. Hrvatski časopisi hvalejivo prevod. — Priporočamo knjigo onim, kojim utegne ugajati nemščini.

Foulard - Seide 60 Kr.
bis fl. 3.35 p. M. japanische, chinesische etc. in den neuesten Dessins und Farben, sowie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 35 Kr. bis fl. 14.65 per Meter — glatt, gestreift, kariert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto- und steuerfrei ins Haus. — Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.
Seldou-Fabrik G. Henneberg (K. u. k. Hofl.) ZÜRICH.

Javna zahvala.
Podpisani izrekam najtoplejo zahvalo vsem znanec in prijateljem, ki so se udeležili v tako ogromnem številu pogreba nepozabnega brata
JAKOBA
ter mu s tem izkazali zadnjo čast in spoštovanje. Posebno pa se zahvaljujem prečastiti duhovščini, darovateljem krasnih vencev in vsem tistim, ki so se prizadevali na katerikoli način ublažiti naše bolečine.
Bog plati!
Gorica, dne 18. marca 1895.

JERNEJ KOPAC
v imenu cele rodbine.

VABILO
občnemu zboru
„Goriške ljudske posojilnice“
ki bo dne 10. aprila t. l.
ob 11. uri dop. v društvenih prostorih.

Dnevni red:
1.) Tajnikovo poročilo.
2.) Potrjenje letnega računa.
3.) Razdelitev čistega dobička.
4.) Volitev ravnateljstva.
5.) Volitev nadzorstva.
Opomba. Letni račun in bilanca za leto 1894. sta razpeložena v društveni pisarnici, kjer je društveniki lahko pregledajo v uradnih dnevih in urah.
V Gorici, dne 17. marca 1895.

Ravnateljstvo in nadzorstvo.

800 hektov
pravega, kot voda čistega slivovca in tropinoveca razposilja v sodovih franko po 40 kr. liter.
Izvrstna vina, svoj pridelček, po 17 kr. liter.
Jos. Kravagna
vinogradnik in žgalec zganja v Ptuj (Pettau), Štajersko.

Vozni listi in tovorni listi v Ameriko.
Kraljevski belgijski poštni parobrod „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v
New York & Philadelfijo
koncesionovana črta, od c. kr. avstrijske vlade Na uprasjanja odgovarja točno: koncesionovan zastop
„Red Star Linie“
na DUNAJU, IV Weyringergasse 17 ali pri
JOSIP-U STRASSERJ-U
Stalureau & commercieeller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Dr. Jos. Stanič
odvetnik v Gorici
Je odprl svojo pisarno v Gosposki ulici št. 1. nastropje. Uhod z dvorišča na levo.
Ob petkih in sobotah je po opravljenih zadevah drugod.

Hiša na prodaj
v Št. Andrežu št. 70. po prav ugodni nizki ceni. — Več se izve pri cerkveniku stolne cerkve v Gorici.

Odprtje gostilne!
Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da odprem v nedeljo dne 24. t. m.

restavracijo „Tivoli“
na Baronovišči (Rožna dolina — Rosenthal) pri Gorici.
Točil bodem izvrstna črna in bela vina ter skrbel vedno za dobro kuhinjo.
Priporočam se za obilno obiskovanje
M. Wasmeyr restavrator.

Gostilna Antona Vodopivca
v Trstu
ulica Solitario št. 12
priporočam se
rojakom iz Goriške in drugim Slovincem v Trstu, kajti v isti točijo le pristna vipavska črna in bela vina iz prvaške občine in s Krasa.
Priporočam se posebno Slovincem, ki pridejo po opravkih v Trst.
Kuhinja prav dobra in po ceni.

V času hripa so se izobno izkazale Morath-ove
štajerske slaščice
kot najboljšje omehtevalno sredstvo žlez proti kašlju in hripavosti (dasi je zastarela); železu nič ne škodijo in celo pospešujejo tak. Gospoda lekarju **Teod. Morath**, v Gradcu. Poslane mi štajerske slaščice sem uporabljal pri kašlju, hripavosti, kroničnem unetu v grlu in v sapnikovih boleznih pri otrocih in odraslih z najboljšim uspehom. Čelo pri napredujoči sušici sem dosegel olajšanje. Prosim torej, pošljite mi še 3 dvanaestorice školjke.
Trofaiač, 2. feb. 1895.
S spoštovanjem
Dr. Vilj. Ehrlich
Posamične školjke stanejo 10 kr. v vseh lekarnah in mirododilcih in trgovcih itd., kjer takih ni, jila pošilja zdravstveni mirododilci **Th. Morath** v Gradcu po 5 školjke proti upošiljavi 1 krome. Iščajo se založniki.
Glavna zaloga za Ljubljano v lekarni „pri orlu“ J. Svoboda dedič.
Kazite natančno na Morath-ov podpis.

Francosko žganje
tudi solno žganje imenovano, iznašel Vilnam Sec. To domače zdravilo presega vsa druga proti opeklinam, revmatizmu, naduhi, navalom krvi, bolečinam v glavi, v zobeh, v obeh itd. Cena izvirni steklenici 40 kr.
Sirup iz zelišč iz Karpatoev je najgotovješe zdravilo proti hripavosti in oslovskemu kašlju. Cena steklenici 50 kr.
Prodaja lekarna Cristofolotti v Gorici. [4]

Dva hlapca
dobita službo v gradu Galniku pri Trzinu na Gorenjskem, in sicer: hlapec h konjem za 8 gl. mesečne plače, in hlapec k volom za 7 gl. Ustopita lahko takoj v službo. Biti morata poslušnega vedenja, delavna in trezna.
— Oglase sprejema oskrbništvu gradu.

V pisarni Seitz-ove tiskarne nasproti semenišču v Gorici prodaja se po znižani ceni — 1 gl. 30 kr.

Veliki teden
in
VELIKA NOČ.
pisal prof. **Andrej Marušič.**
Knjiga se pošilja tudi po pošti na povzetje. Kolor pa denar že z naročilom vred pošlje. Naj pridene še 10 kr. za vozni list.

Anton Potatzky
v Raštelju št. 7 v Gorici
prodajalnica drobnega in nürnbergskega blaga
na drobno in na debelo.

Jedlno in najcenejše kupovališče.
Posebna zaloga za kupovalce in razprodajalce na deželi, za krošnjarje in kunjarje.
Največja zaloga čevljarskih, krojaških, pisarskih, popotovalnih in kadilnih potrebščin.
Zimska obuvala. Vozički in stoli na kolesih za otroke.
Strune za godala.
Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.
Prosim dobro paziti na naslov:
Na sredi Raštelja št. 7.

P. N.
Ker se približuje čas za nakupovanje
bakrenega žvepla
ponuja podpisani isto vrsto takosne kakovosti, kot je ova tukajšnje kmetijske družbe, in sicer ako se vzame sod 250 kg. čistih za ceno gl. 92%, pri posamičnih kilogramih računana po gl. 23. — pri gotovem plačilu brez odbitka.

Železna galica
prve kakovosti po gl. 3-50 p. 100 kg. Ima tudi izključno zalogo priznanega **kufsteinskega portlanskega cementa**, kojega marka ima prednost pred vsemi drugimi kolikor se dostaja gotovosti in solidnosti pri izvrševanju dela. Jeden sod tehta 200 kg.
Hidravlično apno
v sodih 250 kg. po gl. 5.20 sod. — Zgornje cene je razumeči za blago v zalogi odzeto.
Anton Mazzoli — Gorica.

Oglas.
Podpisana naznanjam častitim svojim odjemnikom, da sem obskrbela svojo zalogo, razum najtežjih parizkih, dunajskih in milanskih modstov od gl. 3 do 25 tudi z veliko izbero zelo elegantnih klobukov za deklice različnih let.
Naznanjam ob enem, da izvršujem v svoji delavnici razum navadnih naročil tudi raznovrstne popravke po najnižji ceni.
Nadejaje se, da bom tudi v prihodnjic potašena tako kot v preteklosti, beležim se s spoštovanjem
nana
Klotilda Tommasini
modistka
v Gosposki ulici št. 3. I.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici.“

VABILO
k rednemu letnemu občnemu zboru, ki bo na evetno nedeljo dne 7. aprila ob 2. uri popoldne v pritični dvorani Marzinijeve gostilne v Trzinu ulici št. 12 v Gorici po naslednjem dnevnem redu:
1. Letno poročilo odbora.
2. Račun za leto 1894.
3. Proračun za leto 1895.
4. Preneha § 28. društ. pravil.
5. Morebitni predlogi.
6. Volitev predsednika, 10 odbornikov, 3 namestnikov, 3 pregledovalcev računov in 5 razsodnikov.
Opomba: Letni račun bode dostopen udom in naj. naj 14 dni pred občnim zborom razpeložen v društvenih prostorih na ogled (§ 25.) — Novi § 28. društvenih pravil naj bi se glasil: „Kako je nalagati društvene novice, določuje občni zbor. Preostane novice bolniškega zaloga (§ 25. l.) je nalagati v javne hranilnice ali pa na tak način, kakor ga postava zahteva za sirotno premoženje.“ — Ako hoče kateri društvenik staviti pri občnem zboru kak predlog, naj ga naznani predsedniku vsaj do 3. aprila. — Predsednik in vsi odborniki morajo stanovati v Gorici (§ 31.) — K občnemu zboru sme priti, glasovati in voliti vsak ud, ki je izpolnil 18 let, voljen sme biti pa le polnoletnik. Volilno pravico mora vsak društvenik izkazati z društveno knjižico (§ 34.) — Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen radi premajhne udeležbe, bo pa na belo nedeljo 21. aprila nov občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen brez ozira na število došlih udov. — Zato se p. n. gg. društveniki ljudno vabijo, naj bi se udeležili prvega občnega zboru v kolikor mogoče obilnem številu.
V Gorici, 15. marca 1895.
Anton Fou, Josip Musič,
podpredsednik. tajnik.

Vse stroje za kmetijstvo

vinske stiskalnice vseh vrst, Peronosporne škropilnice slične Vermorelu, čistilnice za žito, trijeri, stroji za robanje koruze, mlatilnice, stiskalnice za seno, orodja za kletarstvo, vinske cevi, vinske sesalke, orala in vse stroje za obdelovanje zemlje, mlini za žito, prodaja po zelo znižanih cenah pod zagotovljenim in na poskus
Ign. Heller, Dunaj
II/2, Praterstrasse Nr. 49.
Obširne kataloge gratis in franko. Razprodajalec se iščejo.
Posebno svarimo pred ponarejalci.

Laneno-oljnati firnež
najboljše vrste prodaja na debelo in drobno
Adolf Hauptmann
tovarna firnisa v Ljubljani.
Ilustrovane cenike o potrebščinah za obrt, šolo in hišo pošiljam na zahtevanje brezplačno in poštne pros'o.

Hiša v Gorici na prodaj.
V Gorici, proti gradu (Riva Castello) št. 12. je na prodaj dvonadstropna hiša v dobrem stanju. Več se izve pri uredništvu „Soče“ v „Goriški tiskarni“ A. Gabršček.

Ubalda pl. Trnkóczy
lekar blizu rotovža v Ljubljani
priporoča:
Za želodec:
„Marijincejske kaplj. za želodec.“
Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gl. 3 tuc. 4 gl. 80 kr.
„Odvajalne ali čistilne krošnjice“ čistijo želodec pri zabasani, skatnem žoloci. Skatolja 21 kr., jeden zavojček s 6 skatoljami velja 1 gl. 5 kr.
Z. prsa:
„Planinski zeliščni ali prsni sirop za odrasle in otroke“. Raztvorja sliz in lajša bolečine, na pr. pri kašlju. Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gl. 50 kr.
Za trganje:
„Protinski evet“ (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. Steklenica 50 kr., 5 steklenic 2 gl. 25 kr.
Vsa ta našta in vsa druga zdravila sredstva se dobivajo v lekarni
Ubalda pl. Trnkóczyja
v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan v prvo pošto razpeložila.

SARG-OV zdravst. preskušeni (Spriticevalo: Dunaj 3. jul. 1887.)
KALODONT
veliko **MILIJONOV** krat
preskušeno in uspeh dokazano, zdravniško priporočeno in cenovno čistilo in ohranilo.
Dobiva se povsod

„Kupuj pri kovaču in ne pri kovačetu!“
pravi stari pregovor.
To velja po vse pravici za moj zavod, kajti le tako ve ica kupčija, kakršna je moja, ima zlok gotovega plačevanja velikanski množini blaga, in drugih prednosti, cene stroške, kar mora biti slednjic v korist kupovalcu samemu. Krasni urozi zaslužni odjemalcem gratis in franko. — Bogate zbirke urozev, kakor se nikoli, za krojače nefrankovane.
Snovij za obleke.
Peruvien in doskling za večkratno duhorščino, predpisane snovi za uniforme c. k. uradnikov, tudi za veterane, gasilce, telovadce, litveje, sukno za biljard in igralne nitze, preprege za vozovo, loden. Velika zaloga štajerskega, koroskega, tiroškega lodna za gospode in gospe po izvornih tovarniških cenah v tako veliki izbiri, kakor takih na more imeli niti dvajsetera konkurenceja. Največa izbera finega trajnega sukna v najmodernejših barvah za gospe. Sukna, ki se dajo prati, potni ogrtetel od gl. 4 do 14 itd., potem tudi potrebščino za krojače (kakor podstave za rokave, gumbi, šivanke, sukance itd.)
Ceno, primerno, pošteno, trajno, čisto volneno sukano blago in ne daber kup enje, katere veljajo koraj odškodnino za krojača, pripravča
Iv. Stikarofsky,
BRNO (avst. Manchester).
Največa zaloga tovarniškega sukna v vrednosti 1/2 milijona goldinarjev. — Pošilja se le po poštenu povzetju!
Svarilo: Agente in krošnjari pomnajo nedostotno svoje blago pod znakom „Stikarofskega blaga“. Da zabranim varanje p. n. odjemalcev, naznanjam, da takim ljudem ne prodajam blaga pod nobenim pogojem. (24)

Naravno mineralno vodo iz raznih studencev.
Kemični, farmaceutični in drogerijski izdelki najbolj čislana domače in tuje zdravilske posebnosti.
Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.
Ribje olje z železom ali železnim jodom.
Najčistejšo žveplenkasto apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabo.
Zdravila za živino, konjski cvet, konjski prašek, govajji prašek.
Homeopatična zdravila.
prodaja novostanovljena lekarna
A. Gliubich v Robatišču.

Vse razbite reči,
kakor n. pr.:
stekleno blago, porcelan, lesene reči itd.
lepi
Plüss-Stauffer-Kitt
Steklenice po 20 in 30 nč. pri trgovcu s steklom
Jos. Sturli, Gorica

Za vsako faro, za vsaki poštno uradni okraj in za vsako okolico, kjer koli je ljudska šola, se razumna, spoštovana in krepostna oseba kot
opravnik in posrednik
proti vrednem postranskem zaslužku od nekega avstrijskega finančnega zavoda prve vrste nastavlja. Punudbe pod „111.895“ Gradce poste restant.

Za trgovce in krošnjarje!
Najboljše in najcenejše kupovališče za vse vrste: moške in ženske nogavice, Jägerjevo perilo, robce itd. v tovarniški zalogi
Jos. Mandl, Dunaj
I. Schwertgasse 3 (bei Wipplingerstrasse 18.)
Najtočnija razposiljatev po zeleznici in pošti na vse strani.

